

להאמין שכל התורה ניתנה בעבורו, שהוא תלק א' ממעל ויש בו כח עילאי להשיג כל מה שנאמר בתורה. וזה מכללי יסודות האמונה.

ובמיוחד מסוגל כח הש"ק להגיע לקדושה. כמאמר מרן הק' מקוברין זי"ע, קדש היא לכם שבת המלכה, בש"ק שורה קדושה על כל עניני לכם, וכמאחז"ל (שבת י:) מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, די"ל דמרומו על ענין סופו מתנה, שאם עושה ההשתוללות בתחלתו, שמקיים מת בערב שבת, כמאמר הבעש"ט זי"ע, שמניח כל עניני עוה"ז ומשים עצמו כמת, זוכה אז לסופו מתנה, שהקב"ה נותן לו את המתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת

שמה, המשפעת קדושה על יהודי, כמ' ויברך א' את יום השביעי ויקדש אותו, שהש"ק ממשיכה קדושה. ומרן הס"ק מסלונים זי"ע אמר על מאחז"ל כל השומר שבת כהלכתה אפילו עבד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, הרי על ע"ז יש חיוב מיתה ואיך נמחל ע"י שמירת שבת כהלכתה. אלא דכוונת כהלכתה, שמגיע לתכלית הש"ק שהיא כלות הנפש בבחי' נכספה וגם כלתה נפשי, והיא בחי' מיתה עילאית שיהודי מסוגל להגיע אליה בש"ק. ועי"ז אפילו עבד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, כי כבר קיים בנפשו בחי' מיתה עילאה של כלות הנפש, ואז הש"ק מכניסה קדושה בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו.

תרומה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

א.

התורה"ק היא נצחית. עוד אנו מוצאים שלצורך מעשה המשכן היה צריך כמש"נ על בצלאל ואמלא אותו רוח א' בחכמה ובתבונה ובדעת, שהן המדרגות הגבוהות ביותר, וחז"ל אמרו (ברכות נה.) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וצ"ב לשם מה היה צריך לכל זה בכדי לבנות את המשכן.

אכן קדושת התורה היא בחי' גבוה מעל גבוה עד אין סוף. כדאיתא בזוה"ק (ח"ג צת:), אורייתא כולה סתים וגליא כמה דשמא קדישא סתים וגליא בגין דאורייתא כולה שמא דקוב"ה. וכמאמר הבעש"ט הק' זי"ע, תורת ה' תמימה, שלא נגע בה אדם מעולם, אפילו בתיבה אחת מן התורה לא הגיע אחד להבינה והמרומו בה עד תכליתה. כי הנה כל התורה היא השתלשלות מהעולמות העליונים, עד

פרשיות המשכן ומצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם תופסים מקום מיוחד וחלק גדול בתורה"ק יותר מכל שאר מצוות התורה, וחמש פרשיות נתייחדו בתורה לענין המשכן, שברובן עוסקות בענין זה, בכל פרטי מצות ועשו לי מקדש. ואף שהרבה גופי תורה ועיקרים גדולים שהם כהררים התלויים בשערה נדרשים מיתור של אות, ומדוע ענין מצות ועשו לי מקדש נאמרה באריכות על כל פרטיה ופרטי פרטיה, איך עשו כל חלק וכל כלי ואיך הקימו את המשכן. ועוד יותר שהדברים חזרו ונשנו כמ"פ בפרשיות אלו, שלכאורה הר"ז נראה כיתור. ויש מקשים יותר לשם מה נכתבה כלל כל הפרשה, הרי מצוה זו נהגה לאותו דור ומאי דהוה הוה, והלוא

למעלה מכל השגה ועוד לפני השתלשלות אבי"ע, ולמטה מזה יש עוד אורות העינים ואזנים פה חוטם ומצח וכו', שמהם משתלשלים אלפי עולמות, עד"ז האדם כולו הוא כמפה לאורות של העולמות העליונים. שיש בו גולגולת וכו', שהכל מפה ודוגמא כנגד האורות של העולמות העליונים. וזהו פי' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שהקב"ה ברא את מבחר היצורים למטה בתחתונים שיהיה מפה ודוגמא למה שיש בעולמות העליונים, שהם גבוה מעל גבוה למעלה מכל מושג אנושי.

ועד"ז הוא גם ענין המשכן. דאיתא בספה"ק שע"פ תורת הנסתר כל המשכן מרמז על העולמות העליונים, וכל חלק וחלק מן המשכן מרמז על בחינה ידועה שכנגדו בעולמות העליונים, והמשכן הוא כעין מפה לכל העולמות העליונים. קדש הקדשים הוא כנגד כל אורות הגולגולת שבעולמות העליונים, שבהם אין אנו רשאים לעסוק כלל ואפילו להזכיר את השמות הק' של אורות אלו. ואח"כ בהיכל, המנורה שמאירה את העולם היא כנגד אורות עינים, השולחן כנגד אורות הפה, ומזבח הקטורת לריח ניחוח כנגד אורות החושים. והפעמונים שבמעיל הוא כנגד אורות האזנים, כמד"כ בו ונשמע קולו בבואו אל הקדש. הציץ הוא כנגד אורות המצח, כמש"נ והיה על מצחו תמיד. והעזרה ומזבח החיצון הם כנגד ז' מדות התחתונות. ומבואר בזה מה שהתורה כתבה את פרטי כל כלי המנורה וכל כלי השולחן וכל כלי המזבח, שהם כולם כנגד אורות העליונים. וזהו מד"כ בבצלאל ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת, שאלו הם האורות העליונים הגבוהים ביותר, שהיה זקוק להם בכדי להקים את המשכן כיעודו שיהיה כדוגמת העולמות העליונים. ולכן גם צריך היה בצלאל לידע לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, שאלמלי כן לא היה יכול לעשות את המשכן. [וכמש"כ ע"ז בתנחומא (פקודי ג) ללמדך שהמשכן שקול כנגד כל העולם וכנגד יצירת האדם שהוא עולם קטן וכו']. ועפ"ז נמצא כי אף שאין לנו מושג לשער איזה חלק התורה יותר גבוה, אך בודאי שמצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם היא מיסודות התורה והיהדות. שהרי תכלית

למטה לעולם העשיה. כל התורה היא רמזים לעולמות גבוה מעל גבוה מהם נשתלשלה. ואיתא בספה"ק דיש ששים רבוא פירושים לתורה, וכל זה באופן השתלשלות התורה למטה ושייכותה לעולם העשיה, מלבד המדרגות גבוה מעל גבוה בעולמות העליונים שכל התורה היא רמז להם. ובעוסקנו בתורה עלינו לדעת בראש כל עומק המשמעות של קדושת התורה שהוא למעלה מכל מושג. וכדאיתא בגמ' (שבת פח:): שבשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה חמדה גנוזה אתה מבקש ליתנה לבשר ודם. והיינו שטענו שאין לתורה שייכות לעולם התחתון. ותשובת משה רבינו היתה שהפירוש האחרון המשתלשל בתורה שייך לעולם העשיה בפועל וכמו לא תרצח וכו'. ומצינו בתקיעות ר"ה שזה מהענינים הרמים ביותר, ובתורה כתוב רק יום תרועה יהיה לכם, ומזה דרשו חז"ל את כל דיני התקיעות, וע"פ תורת הקבלה יש בזה רזין דרזין גבוה מעל גבוה. וכן מצינו בתורה ענין מיתת הז' מלכים והמלך השמיני, שע"ד הפשטות אין הבנה בפסוקים אלו, והרי כל תיבה וכל אות שבתורה למדים מהם כ"כ הרבה דברים, אלא שכתובים כאן סודות הבריאה דו' מלכים דמיתו, ובכל תיבה ובכל אות רמזים סודות הבריאה. וכן ענין עקודים נקודים וברודים הוא כידוע סודות התורה. וכמו שאמר מרן הר"ן מלכוביץ זי"ע שאמנם איני יודע מה זה עקודים נקודים וברודים, אך אבי הס"ק זי"ע מאד התלהב בזה. ואם חסרה תיבה או אפילו אות אחת בס"ת הריהו פסול משום שהכל קדש קדשים.

והנה כתיב (בראשית א) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ולכאורה אין לזה הבנה, הרי הבוית"ש אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף. אך הענין בזה שהוא עד"מ למפה המצויירים עליה כל יבשות העולם, שבודאי אין שום יחס בין השטח המצויר במפה למה שבמציאות, והמפה אינה אלא דוגמא למציאות. כך עד"ו האדם כולו הוא מפה ודוגמא מן העולמות העליונים, שהם גבוה מעל גבוה ולמעלה מכל מושג. וזהו פי' נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שהאורות העליונים הם עד אין סוף וכידוע שיש בחי' אורות הגולגולת שהם

התורה היא ובו תדבק, וע"כ הפרשיות האלו של המשכן שהוא מפה וציור של העולמות העליונים הם חלק התורה הגבוה ביותר, בהיותו הקרוב ביותר אל התכלית של ובו תדבק, שע"ז ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד כמאחז"ל, כיון שכולו מורה על אורות עליונים.

ואיתא בספה"ק בבי' ענין המשכן, דתכלית רצון ה' הוא כמאמרם ז"ל (תנחומא בחוקותי ועוד) נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ואיך תיתכן מציאות כזאת שהקב"ה ישכון בתחתונים, לכן הוריד הקב"ה למטה לעוה"ז הארות מהעולמות העליונים, שע"ז נהיה המשכן ראוי להיות דירה לו ית'. וכמבואר שכל הפרטים ופרטי הפרטים של המשכן שהתורה מאריכה בהם הינם רזין דרזין מסודות הבריאה, שהוריד הקב"ה לעוה"ז אורות עליונים מכבשונו של עולם. ויודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, כי לבנין המשכן היו צריכים לפעול ולהמשיך את הסודות של בריאת שמים וארץ. ועוד יש בענין המשכן, שכולו מורה על דרכי עבודת ה', שכל דרכי העבודה של האדם בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו נכללים בו במשכן, כל פרט במשכן הוא דרך עבודה לחלק אחד באדם. ואף כי אמנם איננו יודעים את כל הכוונות הטמונות במשכן, מאמינים אנו בזה באמונה שלמה. ולאור זה הרי כל פרטי הפרטים שכתבה התורה במעשה המשכן הם תורה שלמה, וזה שהאריכה התורה הק' בענין המשכן, להורות שטמונים כוונות עליונות בכל פרט של המשכן ובכל תיבה שנאמרה כאן. והרי שפרשיות אלו של הקמת המשכן הם עיקר התורה, כי בהם מתקיים רצון העליון שנתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים, שהתכלית הזאת יכולה להתקיים רק ע"י המשכן.

והנה אף שבכגון דא הרי במופלא ממך אל תדרוש ואין לנו שייכות והשגה בכל זה, אך הנוגע בזה לעבודת איש יהודי הוא האמונה, שיאמין שבכל תיבה ובכל אות מהתורה מרומזים אורות מהעולמות העליונים גבוה מעל גבוה, המשתלשלים עד למטה בעולם העשיה שהוא מעין העולמות העליונים לפי השייך למטה. וכאשר יהודי לומד תורה ומאמין

באמונה שלמה בקדושתה עד אין סוף, ממשך על עצמו את האורות מהעולמות העליונים במה ששייך אליו. כי זה מיסודי האמונה שיהיה ליהודי בהירות האמונה בקדושת התורה, שכל כללות התורה ובכל הששים רבוא אותיות לתורה, יש בכל אות אורות מהעולמות העליונים, דאורייתא כולה סתים וגליא כמה דשמא דקוב"ה סתים וגליא, בגין דאורייתא כולה שמא דקוב"ה. וכדאיתא שבפסוק ותמנע היתה פלגש לאליפז בן עשו ישנם יהודים כמו בפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וכל הבריאה מהעולמות העליונים גבוה מעל גבוה עד למטה למטה הכל מרומז בתורה, דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא.

ועפ"ז י"ל מאחז"ל (מנחות קי.) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, שהוא מתוך שעוסק בתורת עולה ומאמין בבהירות שהארת וקדושת ותיקוני הקרבן טמונים בתיבות התורה"ק, הר"ז כאילו הקריב עולה. ומפרשיות אלו של מעשה המשכן צריך יהודי להמשיך אמונה, מזה שהתורה חוזרת ושונה את כל פרטי הפרטים של המשכן, שבכל הכלים יש אורות עליונים, והכל הוא ציור מהעולמות העליונים, ובכח האמונה הוא ממשיך את האור הגנוז בה.

ואיתא במדרש תנחומא (צו יד) אמר הקב"ה לישראל אע"פ שביהמ"ק עתיד ליחרב והקרבנות בטלין, לא תשכחו עצמכם לסדר הקרבנות, אלא הוזהרו לקרות בהן ולשנות בהן, ואם תעסקו בהן אני מעלה עליכם כאילו בקרבנות אתם עוסקים. ואם רצונך לידע בא וראה, כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת הבית מה הוא אומר, הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ומדרו את תכנית וגו', אמר יחזקאל לפני הקב"ה, רבש"ע עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי לילך ולהודיע לישראל צורת הבית וכתוב אותו לעיניהם וישמרו את כל צורותיו ואת כל חוקותיו, וכי יכולין הן לעשות, הניח להם עד שיעלו מן הגולה ואחר כך אני הולך ואומר להם, אמר לו הקב"ה ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל. א"ל הקב"ה, גדולה קרייתך בתורה כבנינה, לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה

להשתמש בכחות כאלו, לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ.

וי"ל ע"פ מד"א מהאר"י הק' בבי' ענין הבריאה, בפ' מאמר זוה"ק בפתח דבריו, בריש הורמנותא דמלכא גליף גלופי בטהירו עילאה, דכאשר עלה ברצון העליון לחדש את הבריאה ולברוא את העולם לא היה מקום פנוי לעמידת העולמות שהכל היה מלא באור אי"ס עד שלא היה מציאות שיתקיימו העולמות, ע"כ צמצם הקב"ה את אור אי"ס מנקודה האמצעית, ששם תהיה הארת אור אי"ס קלושה יותר, ועשה מסביב עיגול שהאור לא יתזור לשם. וזהו ענין אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, שעל ידם צמצם הקב"ה את אור אי"ס כדי שיהיה מקום לעמידת העולמות, שבלא זה לא תתכן מציאות הבריאה. ועד"ו י"ל שבבנין המשכן היה להיפך, היות שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, והיה צריך לעשות לו ית' מקדש בתחתונים שישכון בתוכם אור אין סוף, לשם כך היה צריך לצמצם ולפנות הנקודה הזאת מן האויר של העוה"ז כדי שירד לשם אור אי"ס, ולשם כך נצרכו להשתמש באותיות שנבראו בהם שמים וארץ, לצמצם נקודה בתוך העוה"ז, לפנות משם את האויר של העולמות כדי שיוכל לירד לשם האור אי"ס. שזה עיקר ענין ביהמ"ק, שבתוך האויר של עוה"ז יהיה מקום משכן לאור אי"ס ב"ה.

והנה הקשה האוהחה"ק למה בתחילה נאמר ועשו לי מקדש, ואילו להלן כתיב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן, וכן בכל הפרשה נקרא משכן. וי"ל ע"פ מד"א בספה"ק נועם אלימלך עה"פ ויקחו לי תרומה שקשה דהיל"ל ויתנו לי תרומה. ומבאר, ויקחו לי תרומה, היינו שיקחו וימישו תרומה והפרשה מהעולמות העליונים מהעולם הבא מגן עדן, להמשיך הארתם למטה. וזה נעשה ע"י מאת כל איש אשר ידבנו לבו, דהיינו שמשקיע את לבו בבנין המשכן, שאז הוא זוכה להמשיך הארה וקדושה מהעולמות העליונים. וזה שנאמר ויקחו, דאין הנתינה עיקר אלא ויקחו לי תרומה, שע"י עשיית המשכן ימישו קדושה עליונה מהעולמות העליונים, ובוה מתמלא רצון הבורא

ובשכר קרייתה שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאלו הם עוסקים בבנין הבית. מדברי המדרש האלו עולה לנו חידוש גדול, שבנין הבית הוא ענין נצחי ואינו יכול להיבטל לעולם, וכמו שאמר הקב"ה ליחזקאל, ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל, שאינו תלוי אם ישראל על אדמתם אם לאו, וגם בגלות מתקיים בנין ביתי ע"י קרייתה בתורה, שע"י שלומדים פרשיות אלו ממשיכים את ההארות העליונות הטמונות בהם.

ועד"ו י"ל גם בענין קריאת ד' הפרשיות, שע"י שקורין בתורה פרשת שקלים הרי זה נחשב כאלו נתנו מחצית השקל, וכן בשאר הפרשיות קריאת הפרשה פועלת את כל התיקונים שיש בענין. בפרשת זכור מתקיים ענין זכור את אשר עשה לך עמלק ותמחה את זכר עמלק ע"י הקריאה בתורה, וע"י קריאת פרשת פרה מתקיים ענין טהרתם של ישראל לפני קרבן פסח, וכן בפרשת החדש, שע"י שקוראים בתורה את הפרשה ממשיכים את קדושת הענין הטמונה בה. והכלל בכל זה שכל עניני התורה אינם דברים שהיו בעבר, אלא הכל נצחי חי וקיים, הן מצות ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכל עניני המקדש והקרבנות, שאי אפשר שיהא בנין ביתי בטל.

ב.

וביתר ביאור י"ל ענין יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ, דילפינן זאת מדכתיב הכא וימלא אותו רוח א' בחכמה בתבונה ובדעת, וכתיב התם, בבריאת העולם, ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתיב בדעתו תהומות נבקעו, והיינו דכשם שבריאת העולם היתה בחכמה ותבונה ודעת כך גם מלאכת המשכן היתה בחכמה תבונה ודעת. שלכאורה הוא תימה הקשר בין בריאת שמים וארץ למלאכת המשכן, הרי בריאת שמים וארץ היא בריאת כל הבריאה והיו צריכים לכחות כאלו, אך לשם מה היו צריכים לבנין המשכן